

ЗАШТО СЕ ВИШЕСТРУКО УМАЊУЈЕ БРОЈ убијених Срба у боју на Чегру

др Раде Рајић

17.01.2017.

Уз дивљење херојским делима тих **Синђелића** јунака, истичем податак о коме се мало или готово уопште и не зна у нашем народу па и у стручним круговима. **Наиме, реч је о броју узиданих лобања у познатој Ћеле-кули који је у, својим записима, навео познати француски путописац Алфонс де Ламартин.**

Враћајући се из Цариграда преко Ниша за Србију **1833.** године он је угледао широку белу кулу која се уздизала у сред равнице и према којој је кренуо. У вези са том кулом записао је следеће:

„Стаза ме је к њој водила; ја јој приђем ближе и давши једном турском детету што је ишло са мном свога коња да га придржи, седох у хлад од куле да мало отпочинем. Тек што сам сео, кад подигавши очи на споменик у чијем сам хладу био, видех да су његови зидови, за које ми се учинило да су од мрамора или од белог камена, начињени од правилних слојева људских лобања. Те лобање и та човјечија лица, огуљена и побелела од кише и сунца; може бити **петнаест до двадесет хиљада** облепљена са мало малтера, образовала су потпуно славолук који ме је заклањао од сунца.

На некима је још заостала коса и лепрша се на ветру као лишај или маховина. Јак и свеж поветарац дувао је с планина и продирући у многобројне шупљине глава, лица и лобања, изазивао у њима жалостиво и тужно звиждање.

Никог није било да ми објасни тај дивљачки споменик ... Више турских коњаника који су дошли из Ниша да ме допрате у варош, рекоше ми да су то **главе 15.000 Срба које је поубијао паша у последњем српском устанку.** Ја поздравих оком и срцем остатке тих јуначких људи, чије су одсечене главе постале камен темељац њихове отаџбине.

Србија у коју ћемо да ступимо, сада је слободна и песма слободе и славе одјекивала је у кули Срба који су умирали за своју земљу. Ускоро ће и Ниш бити њихов. Нека сачувају овај споменик. Он ће научити њихову децу шта вреди независност једног народа, показујући им по коју су је цену њихови очеви откупили...

(Видети: Р. Дамјановић, Н. Томић, С. Ђопић, Србија – српски народ, српска земља, српска духовност у делима страних аутора, Итака, Београд, 1997. с.162.)

То је дакле записао у свом дневнику Алфонс де Ламартин, јуна 1833. године.

У нашој литератури и у редовним објашњењима у броју узиданих глава тих чегарских јунака спомиње се број од 952. (односно 956 глава), а никако се не говори о 15-20.000 глава које наводи Ламартин и Турци из његове пратње.

Треба напоменути да су Турци на Чегру претрпели необично велике губитке, и да су из освете, не само одсекли главе тих наших јуначких Срба, већ су давали награде за сваку одсечену и донешену србску главу у Ниш где су их откупљивали за ситан турски новац од око 20 (j)аспри.

Посебно су се у том покољу по србским селима истакли Шиптари упадајући у куће, хватајући и убијајући наше људе да би њихове одсечене главе трпали у кола и возили у Ниш да их продају Турцима. Тако је сакупљено оних 15-20.000 глава од којих је највероватније направљена нека врста турске „осветничке тријумфалне капије“ сводног типа на шест стубова по њиховој градитељској карактеристици.

Како веома јасно наводи Ламартин образован је од тих лобања, односно направљен потпун славолук испод којег се био заклонио од сунца. То је заиста и био такав објекат, који се временом урушио, да би остао само један од тих стубова као **симбол стравичног и у свету јединственог израза дивљаштва и бесчашћа турске војске.**

Међутим, када се год спомене овај број узиданих лобања по Ламартину, онда уследе „оправдања“ да је он из неког осећања „националног романтизма“ преувеличао тај број, да он и није тачан већ онај од 952 главе.

Ово објашњење делује толико неверљиво тим пре што се овде не ради о увеличавању од рецимо једном до два пута, већ се овде ради о разлици од око 15- 20 пута.

То никако не може бити израз његовог романтичарског преувеличавања, поготово када тај податак о споменутом броју узиданих лобања потврђују и Турци из Ламартинове пратње. С друге стране, треба имати у виду традиционално добре односе Турске и Француске и по том основу могућност накнадног договорног умањивања броја побијених Срба и узиђивања њихових глава у Ћеле-кулу кроз неке изразе претераног романтичарског заноса Алфреда де Ламартина.

Уједно, мора се имати у виду и постојање не мале заблуде о наводним великим, традиционално добрим и плодним односима Кнежевине, односно Краљевине Србије са Француском.

Наиме, вредно је истаћи следеће примере који то потврђују.

Подсетимо се само оних топовских граната француске израде које је српска војска чекала за почетак против офанзиве у Колубарској бици, а које су, не случајно, биле дуже за 2 мм тако да нису могле бити употребљене. Под хитно је та муниција враћена у Ниш на делаборацију и скраћивање чаура па поново доведена на фронт за предстојећу битку.

Француска је уједно нудила Бугарској целу источну Србију само да она пређе на страну сила Антанте.

Још бољи пример изузетно негативног става је била чињеница да Француска уопште није желела да помогне у спасавању изнурене и исцрпљене Српске војске након извлачења преко Албаније и њеног изласка на Јадранско море све док руски цар Николај није ултимативно запретио Француској да ће потписати сепаратни мир са Немачком уколико не прихвати и не превезе нашу војску на територију Грчке, на острва Видо и Крф.

Приликом пробоја Солунског фронта и ослободилачке офанзиве славне Српске војске, Французи су све чинили да та офанзива иде спорије, али са основним циљем да би се створило више времена за организованије одбране бугарске и немачке војске које су се повлачиле пред нашом војском.

Тако је наша војска имала веће губитке, отупљивала нападну моћ и долазила у теже ситуације извршења својих ратних планова и операција, омогућујући француским трупама веће учешће и вероватне накнадне политичке и друге уцене за ослобођење Србије и осталих српских и југословенских територија.

Треба знати да ни до данас није разјашњено убиство нашег витешког краља Алаксандра Карађорђевића у Марсељу и да су сва релевантна документа у вези са овим атентатом трајно стављена ад акта.

Поред тога, након завршетка Првог светског рата, Француска је испоставила српској влади рачун који је био шест пута већи од онога који је по прецизној евиденцији купљеног наоружања, војне опреме и свакојаке друге помоћи, имала наша тадашња влада где је урачунат и последњи завој или метак.

На запрепашћење и протесте српске владе да то није у реду, некако је смањен тај износ, али тако да је наша нова држава платила три пута већу цену од оне која је реална била.

Злоупотреба и коришћење рудног богатства из Бора и Мајданпека уз непоштовање потписаних уговора у периоду између два рата од стране француске индустрије је посебна прича, јер им је добијени бакар дошао цабe с обзиром на цену и количину злата којег су добили као додатни производ.

Из новијег периода, ваља подсетити да је Француска предњачила у сатанизацији српског народа пред агресију НАТО на СРЈ.

Дакле, о томе да је постојао неки роматичарски занос и нереална процена код Ламартина, нема ни говора.

Све је он тачно описао.

Извор: srpskaistorija.com